

Kroj

Elkroj

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE
„E L K R O J“ MOZIRJE

Številka 2
Leto 1982

Glavni urednik: Vida Skok
Naklada: 650 izvodov
Tisk: Grafika Prevalje
S sklepom št. 421-1/72 z dne 13. 1. 1977
oproščeno plačila prometnega davka.

NOVA SKUPINA V NOVI PROIZVODNI HALI

NOVI PROIZVODNI TRAK SKUPINE A4

V novi proizvodni hali je v maju pričela z delom nova proizvodna skupina A4. Ta skupina bo proizvajala moške oziroma ženske hlače. Zaposlovala bo 40 delavk. To pomeni, da se bo zaradi tega proizvodnja povečala za približno 10.000 komadov hlač mesečno oziroma za več kot 100.000 komadov letno.

Glede na to, da ima naša delovna

organizacija velike potrebe po deviznih sredstvih, na drugi strani pa ima velika naročila iz tujine, bo nova skupina v razmeroma kratkem času pričela tudi s proizvodnjo za izvoz na konvertibilno tržišče.

Živimo v času, ko se bomo morali navaditi računati tudi z „malimi“ številkami, zato smo pričetka dela skupine A4 veseli.

BLIŽA SE POLLETNI OBRAČUN...

Rezultati poslovanja so bili v naši delovni organizaciji v prvem tromesečju letošnjega leta povsem zadovoljivi in se gibljejo v okviru letnega načrta. Pri tem prednjačijo finančni rezultati pred količinskimi. Pri koli-

činskem obsegu proizvodnje smo ostali nekoliko pod letnim načrtom predvsem zaradi neizdobavljenih količin s strani kooperantov. Po petih mesecih poslovanja v letu 1982 je stanje glede finančnih rezultatov in

količinskega obsega proizvodnje podobno kot po treh mesecih. Proizvodnja se je v tem obdobju gibala v tehle okvirjih:

	Januar— Maj 1981	Plan 1982	Januar— maj 1982
—TOZD			
Mozirje	233.921	600.000	229.645
od tega			
izvoz	58.735	350.000	107.987
—TOZD			
Šoštanj	62.112	180.000	83.540
—Koope-			
racija	119.936	370.000	111.067
Skupaj	415.969	1.150.000	432.252

Največji izpad načrtovanih količin je nastal pri kooperacijski proizvodnji, za planom in za lanskoletnim nivojem pa zaostaja tudi proizvodnja v TOZD Mozirje. Predvidevamo, da proizvodnja v mesecu juniju ne bo nadomestila izpada iz prvih petih mesecev.

Finančni rezultati so bili v prvih petih mesecih ugodnejši od količinskih, predvidena junijska realizacija pa kaže na to, da bo celotni prihodek v prvem polletju nad planiranim. Fakturirana realizacija je bila v tem obdobju takale:

v 000 din

	TOZD Mozirje	TOZD Šoštanj
—januar 1982	67.663	7.115
—februar	61.471	9.191
—marec	59.821	12.492
—april	72.578	4.419
—maj	79.577	10.008
—junij (ocena)	32.000	9.000
Skupaj	373.120	50.125

Plan celotnega prihodka za celotno delovno organizacijo za leto 1982 znaša din 868.494 tisoč din. Če torej k realizirani fakturirani realizaciji prištejemo še druge prihodke (preko 20 mio din) potem je, oziroma bo plan celotnega prihodka

za prvo polletje 1982 presežen za okoli 2 %. Takšen rezultat je seveda zelo ugoden, če upoštevamo, da je prodaja jesenskih artiklov finančno močnejša, kar bo vsekakor vplivalo na prekoračitev letnega načrta celotnega prihodka.

Razmerje med porabljenimi sredstvi in celotnim prihodkom je v letu 1982 ugodnejše kot pretekla leta, kar pomeni, da se ekonomičnost poslovanja izboljšuje. Sklepamo, da rast cen osnovnemu in pomožnemu materialu ni več tako izrazita kot je bila v preteklih letih. To seveda ugodno vpliva na dohodek delovne organizacije, ki bo, kakor kaže, v prvem polletju ustvarjen v planirani višini to je din 130. milijonov din.

Osebnih dohodkov se gibljejo v okviru letnega načrta. Za prve tri mesece so znašali din 11.542,— neto na zaposlenega (letni načrt din 11.752,—).

Peter Širko

Učvrščeno bratstvo med pobratenima občinama Čajetina in Mozirje

Med pobratenima občinama Čajetina iz SR Srbije in Mozirje je že nekaj letno plodno sodelovanje. Bratstvo med občinama pa utrjuje sodelovanje med krajevnimi skupnostmi, šolami in drugimi organizacijami v obeh občinah.

O sodelovanju med delovno organizacijo „Mladost“ iz Čajetine in DO Elkroj smo v Elkroju že večkrat razpravljali in odločali. To sodelovanje daje vse večje rezultate obojestranskega interesa. DO „Mladost“ iz Čajetine bo postala naš največji kooperant. Za potrebe Elkroja bodo proizvajali 200.000 komadov hlač letno. To pomeni, da bo v Čajetini delalo za potrebe Elkroja 100 delavcev. Del teh delavcev se je v teh dneh mudilo pri nas na usposabljanju za ključna delovna mesta. V pričakovanju nove skupine 10 delavk že lahko ocenimo prvo skupino, ki se je že vrnila v Čajetino. Vse delavke so bile prizadevne — izdelki, ki so jih naredile pa so bili kvalitetno izdelani.

Prepričani smo, da bodo proizvodi iz obrata v Čajetini kvalitetni, kar

bo pomembno za oba poslovna partnerja. Poizkusna proizvodnja v Čajetini bo začela v mesecu avgustu 1982.

Proizvodno—tehnično sodelovanje med delovnimi organizacijami v pobratenih občinah učvrščuje bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti. V Elkroju pa smo ponosni, da smo k bratstvu med občinama prispevali svoj delež.

Ivan Kramer

PRODUKTIVNOST V DO ELKROJ

Preden spregovorimo o produktivnosti v naši DO, bi želel izraziti nekaj svojih misli o produktivnosti v jugoslovanski industriji nasploh. Znano je, da se je v naši državi začela razvijati tekstilna in konfekcijska industrija šele po vojni. Tudi ostale panoge niso bile tedaj ne vem kako razvite, vendar mnogo boljše kot tekstil in konfekcija. Starejši se boste spomnili, kdo je leta 1950 kupil konfekcijsko obleko, hlače ali plašč? Spominjam se svojih vajeniških dni, ko so se začeli pojavljati na trgu konfekcijski artikli. V našo delavnico je večkrat prišel kak moški v konfekcijski obleki. Mojster ga je „premeril“ z očmi od nog do glave, nato pa dejal: „Joj, kako vam ta obleka grdo stoji!“ To je izjavil z zaničljivostjo in posmehom.

Nasprotno pa danes ugotavljamo, da privatni krojač ne more napraviti tako kvalitetne obleke in v tako kratkem času, kot jo lahko izdela industrija, zato se oblačimo v glavnem s konfekcijo. Ravno v tem se vidi ogromen napredek tekstila in konfekcije, ki je verjetno prekosil vse ostale panoge v povojnem času.

Mnogokrat slišimo ali beremo pikre besede na račun gradbeništva v naši državi o „objektivnih težavah“ le-tega pri izgradnji velikih, kot tudi srednjih in majhnih objektov.

Poznamo tudi njihove cene, ki v glavnem prekašajo evropske meje. Da o rokih v tej panogi sploh ne govorimo. Če bi se tekstilci, predvsem pa konfekcionarji, držali rokov tako kot v gradbeništvu, potem bi morali letne izdelke prodajati pozimi, zimske pa sredi največje vročine. Objekt, katerega bi naj odprli za 1. maj, se zaradi slabih vremenskih razmer (pozimi gretje pri ognju, poleti hlajenje v senci in ob pivu, ob deževju dežev-

ne ure, v nasprotnem primeru pa slojenje na lopati) zavleče na 29. november. Tega si seveda mi ne moremo privoščiti, kajti v naši panogi so časovni normativi merjeni, ne le na mesec, tedne, dneve ali ure, ampak na minute, sekunde in tudi stotine sekunde. Ravno v tem se pa v posameznih panogah močno razlikujemo. Tekstilci in konfekcionarji smo moralni povzeti vse dobre lastnosti ostale Evrope, ki nas je prisilila v to, da ne moremo zaostajati za njihovo produktivnostjo. Na tej poti smo tudi mi v Elkroju. Boj za zahodno konvertibilno tržišče je tudi boj za večjo produktivnost dela.

Ali je mogoče povečati produktivnost v naši DO?

To je vprašanje, na katerega dostikrat ne damo pravega odgovora ali pa se le-tega bojimo dati. Mislim pa, da odgovor ni težak, če smo predhodno analizirali vsaj nekatere glavne faktorje, ki vplivajo na produktivnost, o kateri je bil govor v prejšnji številki našega KROJA. Ob dobri analizi naštetih faktorjev bi se dalo zaključiti, da v naši DO še nismo storili vsega, da bi se produktivnost še povečala (tudi pri administrativno-strokovnih in drugih režijskih delih).

Naštejmo nekaj primerov;

- izkoristek delovnega časa
- sposobnost kadrov
- organiziranost; službe, sektorja ali proizvodnje
- študij dela in časa ter tehnologije
- tehnika pisanja, knjiženja, računanja, krojenja, šivanja, likanja
- uvajanje tehničnih izboljšav in koristnih predlogov
- raziskovanje novih metod dela
- poenostavljanje dela
- povečanje serij
- delovna disciplina
- uvajanje sodobne opreme (komputerji, agregati, avtomati, karuseli)
- vzdrževanje opreme

Skoraj vsi našeti primeri (razen uvajanja sodobne opreme) niso povezani z velikimi stroški in se dajo izvajati poleg rednih dnevnih opravil. Za njihovo izvajanje pa smo zadolženi vsi zaposleni v DO Elkroj, posebej še vodilni, vodstveni in tehnični kader.

Kljub temu, da se z našo produktivnostjo dokaj uspešno kosamo s konkurenco na domačem in tujem tržišču, pa ni razlogov, da se le-ta ne bi dala še izboljšati, s tem pa bomo dosegli še ugodnejše finančne rezultate. Živimo v času, ko gospodarska situacija terja od nas,

da iščemo in izkoriščamo notranje rezerve za doseg ugodnejših rezultatov poslovanja. Zato je naloga nas vseh, da poleg zavzetega

in discipliniranega opravljanja delovnih nalog na vsakem koraku opozarjamo na nepravilnosti in pomanjkljivosti in tako prispevamo delež k

še večjemu uspehu delovne organizacije in k stabilizaciji našega gospodarstva.

Milan Gaberc

Usklajenost samoupravnih splošnih aktov, ki urejajo delitev osebnih dohodkov z družbenim dogovorom o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo

S priključitvijo TOZD Konfekcija Šoštanj k Elkroju, smo v preteklem letu izvedli reorganizacijo delovne organizacije Elkroj, s tem pa je bilo potrebno takoj pristopiti k uskladitvi samoupravnih splošnih aktov, med drugimi tudi aktov, ki urejajo delitev sredstev za osebne dohodke in sklad skupne porabe.

Pri izdelavi smo upoštevali osnove in merila sprejeta z družbenim dogovorom, s katerimi bo mogoče uresničevati načelo delitve po delu in rezultatih dela.

Za obe temeljni organizaciji in delovno skupnost skupnih služb Elkroj Mozirje je bilo potrebno izdelati:

1. Razvid del in delovnih nalog ter pravilnik o razvidu del in nalog
2. Vrednotenje oziroma ugotoviti zahtevnost vseh z razvidom sprejetih nalog
3. Samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in sklad skupne porabe
4. Pravilnik o osnovah in merilih za delitev sredstev za OD in SSP
5. Pravilnik o nagrajevanju na podlagi sprejetih osnov in meril za delitev osebnih dohodkov po vloženem delu in rezultatih dela

V temeljnih organizacijah, kakor tudi v delovni skupnosti smo delovni proces razčlenili na dela in naloge, kot enote v okviru katerih poteka usmerjanje in izvajanje delovnega procesa in v okviru katerih se ugotavlja zahtevnost dela in delovnih nalog ter realizirajo številne druge obveznosti in pravice delavcev iz dela in na podlagi dela, predvsem pa pravice do pridobitve **osebnega dohodka** na osnovi dejanskega dela in rezultatov tega dela.

Razvid del in delovnih nalog je organizacijsko-kadrovski akt, ki vsebuje vse z zakonom zahtevane podatke, s tem, da bi v prihodnosti morali natančneje opredeliti kolektivno in individualno odgovornost posameznih izvajalcev del in delovnih nalog, predvsem pa tistih, katerim je zaupana funkcija vodenja, organiziranja posameznih delovnih celot ter funkcija pripravljanja in sprejemanja pomembnih gospodarskih in družbeno-političnih odločitev na ravni delovne organizacije, kakor tudi TOZD.

Razvid vsebuje podatke, na osnovi katerih je komisija za vrednotenje zahtevnosti dela vrednotila 220 delovnih nalog in kjer je upoštevala soodvisne sestavine naslednjih elementov:

- sestavljenosti dela
- strokovnosti
- odgovornosti
- umskih in fizičnih obremenitev
- pogojev dela
- stikov z okolico

Po družbenem dogovoru bi naj predstavljala:

- spособnost za delo od 30 – 55 %
- celotne teže zahtevnosti dela
- odgovornost od 15 – 35 %
- celotne teže zahtevnosti dela
- napor od 5 – 25 %
- celotne teže zahtevnosti dela
- vpliv okolice od 5 – 25 %
- celotne teže zahtevnosti dela

Z analitično oceno, ki jo pri vrednotenju uporabljamo je razmerje sledeče:

strokovnost	50 %
odgovornost	17 %
napor	15 %
vpliv okolja	18 %

Poleg analitične ocene predstavlja del vrednotenja tudi faktor sestavljenosti, o katerega upravičenosti uporabe, se bo potrebno še samoupravno dogovoriti.

V skladu z družbenim dogovo-

rom smo v samoupravne akte, ki urejajo osnove in merila za ugotavljanje zahtevnosti dela vnesli tudi dodatne osnove in merila za ugotavljanje zahtevnosti individualnih poslovnih organov, ki izhajajo iz:

- položaja TOZD oziroma DO v družbeni reprodukciji
- obsega poslovanja
- položaja TOZD oziroma DO na trgu
- vključenosti TOZD oziroma DO v ekonomske odnose s tujino in kakovost odnosov
- zahtevnosti proizvodnega programa
- stopnje delitve dela
- uporabe novih tehnoloških dosežkov v proizvodnji
- stopnje opremljenosti dela in zahtevnosti tehnologije

Poleg osnov in meril za ugotavljanje zahtevnosti dela, vsebuje pravilnik tudi osnove in merila za ugotavljanje uspešnosti dela, za katere udeleženci družbenega dogovora zatrjujejo, da bodo podrobneje opredeljene v strokovnih podlagah, ki bi naj bile izdelane v prihodnjem letu.

S sprejetjem teh osnov in meril bomo storili velik korak naprej k pravičnejši delitvi sredstev za osebne dohodke, ki bo imela za posledico boljše, kvalitetnejše delo in gospodarjenje.

Seveda pa s tako dopolnjenimi in usklajenimi akti ne bomo prispevali k boljšim rezultatom in k pravičnejši delitvi sredstev za osebne dohodke, če se v nas samih ne bo prebudila zavest, da je potrebno pridne in vestne delavce nagraditi, oziroma pokazati tiste, ki se s svojim nedelom skrivajo za pozitivnimi rezultati drugih. Da bomo to dosegli, pa je potrebno kolektivno vključevanje v graditev sistema nagrajevanja ter spremljanja rezultatov dela.

Darinka Kolenc

Pokojninsko in invalidsko zavarovanje

Pretekli mesec smo dobili nov zakon o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki velja za vso Jugoslavijo. Vsaka republika sprejme republiški zakon o pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, pomemben akt na tem področju pa je tudi statut skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, katerega je skupščina skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji v tem letu na novo sprejela.

Novi zakon o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja ne prinaša revolucionarnih, sistemskih novosti temveč le dopolnjuje že uveljavljena pravila na tem področju.

Temeljne pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja so:

1. pravica do starostne pokojnine
2. pravica do razporeditve na druga ustrezna dela oziroma naloge, pravica do ustrezne zaposlitve, pravica do prekvalifikacije ali dokvalifikacije ter pravica do ustreznega denarnega nadomestila
3. pravica do invalidske pokojnine
4. pravica do družinske pokojnine
5. pravica do denarnega nadomestila za telesno okvaro.

Ad 1: Delavec oz. delavka pridobi pravico do starostne pokojnine, ko dopolni starost 60 let oziroma 55 let in pokojninsko dobo 20 let.

Zavarovanec, ki nima dopolnjene pokojninske dobe 20 let, pridobi pravico do starostne pokojnine, ko dopolni starost 65 let oziroma 60 let in najmanj 15 let zavarovalne dobe.

Pri tem določilo ni več pogoja, da je del dobe dopolnjen v določenem razdobju (npr. zadnjih 40 mesecev).

Zavarovanec pridobi pravico do starostne pokojnine, ko dopolni pokojninsko dobo 40 let oziroma zavarovanka 35 let ne glede na svojo starost.

V zakonu je dana možnost, da se za območje posamezne skupnosti z zakonom uvede predčasna pokojnina. V tem primeru bi lahko zavarovanec pridobil pravico do starostne pokojnine tudi pred dopolnjenostjo starostjo, predpisano v prejšnjih odstavkih, ko dopolni najmanj 35 let pokojninske dobe in 55 let starosti oziroma zavarovanka 30 let pokojninske dobe in

50 let starosti ob ustreznem zmanjšanju pokojnine.

Ko uživalec pokojnine dopolni starost, predpisano za pridobitev pravice do starostne pokojnine, se mu pokojnina po prejšnjem odstavku ne zmanjšuje.

Iz gornjega določila je razvidno, da predčasno upokojitev še ni mogoče uveljavljati, ampak je le dana možnost, da se to uveljavi v republiški zakonodaji.

Starostna pokojnina se odmerja od mesečnega povprečja osebnih dohodkov, ki jih je zavarovanec dobil v katerikoli zaporednih desetih letih zavarovanja, ki so zanj najugodnejša, vendar mora v letu doseči najmanj šest mesecev zavarovalne dobe.

Osebnih dohodki iz prejšnjih let se valorizirajo glede na gibanje povprečja osebnih dohodkov vseh zaposlenih na območju republike oziroma avtonomne pokrajine.

Starostna pokojnina se obračunava od pokojninske osnove v odstotkih, določenih odvisno od zavarovalne oziroma pokojninske dobe.

Starostna pokojnina za 15 let zavarovalne dobe ne sme znašati za zavarovance manj kot 35 % oziroma za zavarovanke 40 % pokojninske osnove.

V zakonu je dana možnost, da se lahko za odmero pokojnine upoštevajo osebni dohodki do določene višine oziroma se določi najvišji znesek pokojnine.

(nadaljevanje prihodnjič)

PREDSTAVLJAMO VAM

Prišla je k nam tiho, skoraj da je nismo opazili, dokler nismo začutili njene požrtvovalnosti in zalaganja pri delu. Vodja prodajne službe, Miroslava Gorjanc.

Mirka, kot jo kličemo sodelavci, je prišla k nam 1. marca letos in opravlja dela in naloge vodje prodajne službe. Doma je iz Češkoslovaške, zato je bilo zanimivo slišati, kako je prišla v Elkoj.

V prijetnem pogovoru je Mirka povedala, da je 13 let delala v Centroteksu v Pragi (največji predstavnik za tekstilno branžo na Češkem, ki ima nekakšen monopol zunanje trgovine v tej državi), sedem let kot

vodja prodaje v sektorju za izvoz lanenih tkanin v vzhodne države in Jugoslavijo. Tako je Mirka poslovno sodelovala z Elkojem že, ko je bila še v svoji domovini. Pred tremi leti in pol se je na poslovni večerji, ko je bila na sejmu v Beogradu, spoznala s sedanjim možem, Slovencem, tov. Gorjancem. Pred tremi leti se je preselila v Slovenijo, živela na moževem domu v Štorah, od lanskega marca pa biva na vikendu v Soteski. Med tem časom se je Mirka parkrat sestala s tov. Debevcem, ki ga je poznala že iz poslovnih stikov, ko je delala še na Češkem, po odhodu Janeza Pavlina pa se je na Debevcovo pobudo javila na razpis in bila sprejeta. Z veseljem je sprejela službo zaradi nadaljevanja dela, ki ga je opravljala prej, čeprav je pri Centroteksu delala na področju zunanje, tu pa v glavnem na področju notranje trgovine.

MIROSLAVA GORJANC

Mirka preživlja naporen delovni dan. Vstaja ob štirih zjutraj, da se lahko pravočasno odpravi s svojo dve in pol letno hčerko Majo na pot. Mirka v službo, Maja v vrtec. Gresta peš do avtobusne postaje, nato z avtobusom do Nazarij, kjer Maja obiskuje vrtec, mamica pa potem peš v Elkoj. Po napornem delu v službi se spet vračata domov. Pred kratkim so Gorjancevi dobili stanovanje v Celju, tako, da bo vsaj za Majo pot do vrtca krajša, Mirki pa tudi ne bo treba hoditi peš.

Miroslava Gorjanc je višji ekonomski tehnik, opravila pa je tudi zunanje-trgovinsko registracijo pri ministrstvu za zunanjo trgovino. Govori šest jezikov in sicer: češko, slovensko, rusko, nemško, angleško in francosko. Ob navedbi teh podatkov me je zanimalo, kje se je Miroslava naučila toliko jezikov in kako je organizirano šolstvo na Češkem. Poglejmo si primer študija ekonomije.

Po končani osnovni šoli, ki je devetletka, se je možno vpisati na dvoletno ekonomsko šolo in dobiti naziv nižjega ekonomskega tehnika, poklic, s katerim se lahko opravljajo dela tajnice, ali na štiriletno ekonomsko šolo, po zaključku katere se pridobi naziv višji ekonomski tehnik, po nadaljnjih petih letih študija pa naziv inženir ekonomije. Mirka je opravila šolo, specializirano za zunanjo trgovino, kjer so obvezni trije tuji jeziki. Izobraževanje ob delu je na Češkem omejeno, težko je dobiti mesto za tako vrsto izobraževanja. Na Češkem študira veliko mladih, zlasti v zadnjem času je velik priliv mladih kadrov, zato je velika konkurenca na vodilnih mestih.

In kakšen je življenjski standard ljudi v Češkoslovaški?

Privatnega sektorja ni. Tudi kmetje so zaposleni pri zadrugah in dobivajo mesečno nadomestila za svoje delo, delno v denarju, delno v naturalijah. Cene so podobne kot pri nas; cenejša je hrana, stanovanje, dražji pa je luksuz, turiztika, avtomobili (tudi do 375 % davka).

Povprečni osebni dohodek delavca je 2400 čeških kron. 400 kron mora odšteti za razne davke (zbirna stopnja davkov, poraba tako zbranih sredstev po namenu ni znana), katerih višina je določena z lestvico glede na delovno dobo in višino osebnega dohodka, tako, da mu ostane za življenje 2000 kron mesečno. Ker sta v povprečju zaposlena oba zakonca, mesečni dodatek za dva otroke, kolikor jih imajo povprečno družine, pa znaša 330 kron, je mesečni prihodek štiričlanske družine 4330 kron. Za stanovanje, ki je precej cenejše kot pri nas, vendar je do njega zelo težko priti, odšteje družina okrog 500 kron, približno 2000 kron porabi za hrano. Za otroško varstvo odštevajo minimalne zneske, zdravstvo in šolstvo sta brezplačna. Tako po odbitku stroškov za stanovanje in hrano ostane družini 1830 kron za kritje ostalih potreb (navaden ženski zimski plašč stane 1000 kron, moške hlače 300 kron, najbolj razširjeni avtomobil, Škoda, 57.000 kron itd.). Za avtomobil mora družina varčevati ob porabi mesečne plače samo za hrano in stanovanje, celih 30 mesecev in več. Otroška konfekcija se dobi po zelo nizkih cenah, ki je dotirana od države. Sploh Čehi poskušajo vzpodbuditi večjo nataliteto prebivalstva, zato poleg nizkih cen otroške konfekcije, brezplačnega šolstva in zdravstva ter minimalnega plačila otroške

ga varstva, namenjajo družinam ob rojstvu otroka 2000 kron za opremo. Čehi zelo radi namensko varčujejo, bodisi za avto, stanovanje, dopust v tujini, tudi za vikend. Nasploh goje veliko željo po potovanjih, spoznavanju sveta. Vendar je to za njih zelo drago. Medtem, ko si 4-članska družina s povprečnimi osebnimi dohodki v SFRJ lahko privošči dopust na morju v prikolici za dva mesečna OD, morajo Čehi nameniti za dopust v enakih razmerah pri nas štiri kompletne mesečne plače — za eno osebo. Družine po celo leto varčujejo za dopust, poleg tega pa imajo še težave s pridobitvijo dovoljenja. Praviloma naj bi vsak državljani odšel v tujino (v Jugoslavijo in zahodne države) samo enkrat na tri leta, na vzhod, v DDR, Madžarsko, Bolgarijo in Romunijo lahko gre kadarkoli, na Poljsko in v Sovjetsko zvezo pa preko agencij, za privatno potovanje pa mora imeti vabilno pismo od nekoga z garancijo, da mu krije stroške hrane in prenočišča. V Jugoslavijo hodijo Čehi tudi privatno, vendar manj kot včasih, ker je Jugoslavija za njih predraga. Za vsako potovanje morajo predložiti vlogo v banko, da lahko dvignejo devize, vendar je kvota, ki jo dobijo, tako majhna, da ne zadostuje niti za stroške bivanja. Zato se Čehi radi poslužujejo privatne menjave denarja, največkrat kar na ulicah. Čehi se tudi vse bolj odločajo za dopust doma, v hribih, toplicah, kampih, ob jezerih. Češkoslovaška ima okrog 15 milijonov prebivalcev, od tega jih je hodilo na dopust v tujino konec sedemdesetih let okrog 300.000, sedaj pa je le-teh zaradi velike inflacije vse manj. Službena potovanja v tujino niso omejena.

Mirka je opravljala zelo dobro plačano delo in je tudi veliko potovala, predvsem službeno. Zato dobro pozna Evropo in Jugoslavijo, najbrž bolje, kot marsikdo od nas, ki živimo tu. Zato se ji za življenje v Jugoslaviji ni bilo težko odločiti. Domotožja nima, pogreša le prijatelje, tiste, ki si jih pridobiš in oblikuješ že v rosnosti in ti ostanejo najboljši prijatelji tudi pozneje. Teh tu ni mogoče dobiti. Ima pa znanje, s katerimi se dobro razume.

Na novem delovnem mestu se je dobro znašla, saj pozna številne kupce že od prej in ji gre posel dobro od rok. Pogreša le boljši, ažurnejši informacijski sistem. Nagrajevanje se ji zdi pri nas bolj urejeno kot na

Češkem. Predvsem vseč ji je nagrajevanje minulega dela, medtem, ko je na Češkem v osebnih dohodkih preveč občuten vpliv izobrazbe, izkušnje pa nimajo pomembne vrednosti.

Lahko bi še kramljali, vendar naju je delo vleklo vsako na svojo stran. Želimo, da bi se Mirka pri nas kar najbolje počutila in da bi lahko v dobro nas vseh izkoristila izkušnje, ki si jih je pridobila na odgovornem delovnem mestu v Centroteksu v Pragi.

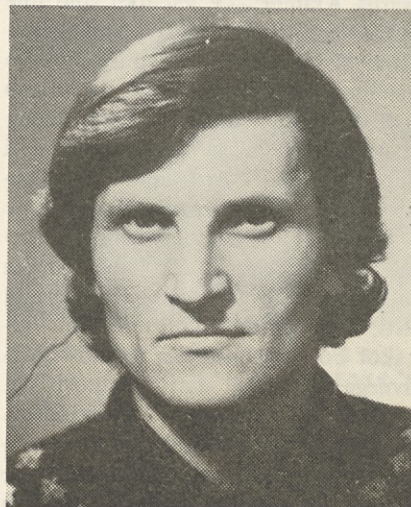
V. S.

Odslej bomo letovali v svojem počitniškem domu

Te dni smo samoupravno sprejeli predlog o nakupu počitniškega doma v Maslenici pri Zadru. Nekateri navdušeni, drugi pri odločitvah bolj zadržani, na koncu pa enotni, saj je to pomemben korak k boljši skrbi za počitek in rekreacijo delovnega človeka.

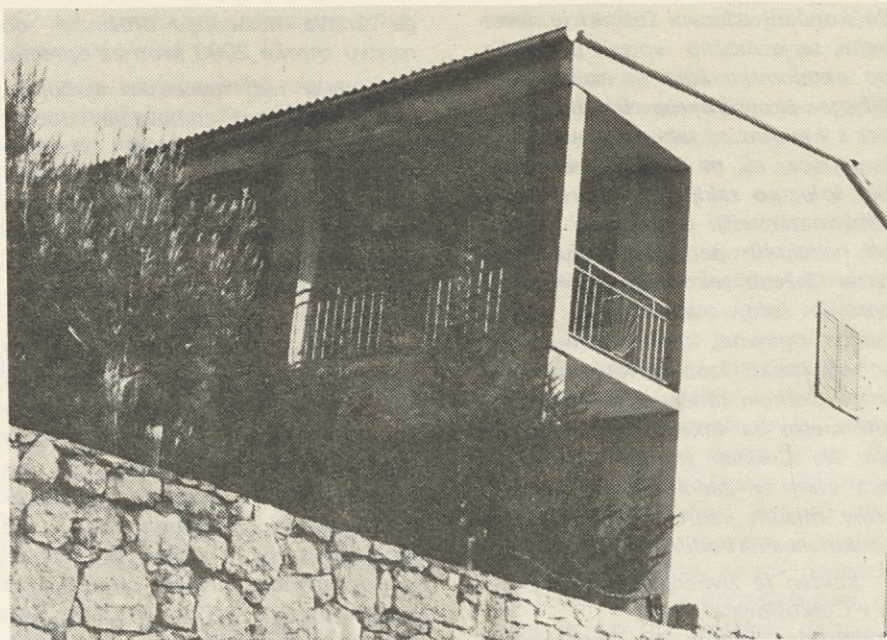
Objekt je bil zgrajen 1980. leta in je lepo opremljen. Kuhinja, jedilnica, tri sobe in sanitarije so v pritličju, v nadstropju pa 6 sob, od katerih jih ima 5 svoje sanitarije. Skupno torej 22 ležišč. Dom je oddaljen od morja 150 m. Plaža je kamnita, voda precej daleč plitva, primerno torej za družine z otroki. Prehrana bo organizirana v objektu samem.

Poiskali smo nekaj sodelavcev in jih povprašali, kaj mislijo o nakupu počitniškega doma.

Brane Šemenc: „Menim, da je nakup počitniškega doma zelo dobra pote-

za, zato sem vest o nakupu sprejel z navdušenjem. Skrajni čas je že, da smo si preskrbeli dom za počitek med dopustom. Bojim se le, kako bo z razporedom ljudi za letovanje v domu, ker je večina vezana na kolektivni dopust, kapaciteta pa je omejena. Vendar upam, da bo potekalo vse v najlepšem redu. Osebnost bi bil pripravljen žrtvovati še kak regres, da bi se kapaciteta povečala, morda še kje drugje ob morju. Važno je, da smo napravili prvi korak. Kot navadno, bom tudi letos z družino letoval v prikolici, do katere pa je zelo težko priti. Škoda, da nisem za dom izvedel že prej. Z veseljem bi šel dol. Za naslednje leto se pa sigurno prijavim. Upam, da bom prišel na vrsto, če ne takoj drugo, pa vsaj naslednje leto. Nič hudega, če ni v bližini kakšne posebne zabave. Saj se vsi poznamo med sabo in prepričan sem, da se bomo imeli lepo."

ELKROJEV LEPOTEC NA JADRANU

Marija Kramer: „V začetku smo bile proti, ker nismo dobro poznale situacije, sedaj pa smo navdušene. Zelo pametno je in vesela sem, da imamo svoj dom, da delavke ne bodo neprestano vezane na morže, ali bodo leti dobili mesto za letovanje v svoji delovni organizaciji ali ne. Škoda, da je že letos prepozno, saj imamo že skoraj vsi rezervirano letovanje. Vesela sem, da bodo lahko šli na morje tudi tisti, ki še doslej nikoli niso bili. Vsekakor bo potrebno, vsaj v času kolektivnega dopusta, dati prednost delavkam iz neposredne proizvodnje. Bilo pa bi pametno, da bi se organiziral prevoz za vsako posamezno izmeno, saj mnogi nimajo lastnega prevoznega sredstva, pot z rednimi zvezami pa bi bila prenaporna."

Jožica Poznič: „Skrajni čas je že, da smo se odločili za nakup počitniškega doma. Vsako leto smo bili pred dopusti priča negodovanju, ker ni bilo možnosti letovanja v kakšnem „svojem“ objektu. Mislim, da je večina navdušena nad tem. Pripombe imajo tisti, ki ne odhajajo na dopust na morje, vendar sem prepričana, da bo tudi marsikdo od teh izkoristil to priložnost. Mi kampiramo vsako leto z lastno prikolico, zato zaenkrat nisem kandidat za letovanje v domu, zelo vesela pa bi bila, če bi lahko postavili prikolico v bližino Elkrojevega doma, v katerem bi se hranili. Tako bi se izognila skrbem okrog kuhanja na dopustu. Zadovoljna sem, tako zase, kot za tiste, ki so si doslej težko našli mesto za počitek ob morju. S to pridobitvijo nam bo morje vsekakor dostopnejše."

Marica Klančnik: „Menim, da je odločitev za nakup doma dobra. Tako se nam je uresničila dolgoletna želja, dobiti „svoj prostor“ ob morju. Precej članov kolektiva bo tako pridobilo možnost za letovanje, saj upam, da bodo cene sprejemljive za naš žep. Mislim tudi, da bo to zbližalo delavce obeh TOZD med seboj in pripomoglo k še boljšemu razumevanju in sodelovanju."

IZ DELA OO ZSMS

Pod okriljem OO ZSMS Elkroj je konec aprila letos obiskala našo DO lokalna štafeta mladosti. Nosilci štafete so bili mladinci, za katere smatramo, da so v naši sredini zelo aktivni in požrtvovalni. To so bili: Ana Podbregar, Štefan Fale in Mari-

ja Bezovnik. Ob slavnostnem prihodu je mladinka Irma Pavlič prebrala pozdravno pismo, naslovljeno na predsedstvo SFRJ in CK ZKJ, v katerem je bilo med drugim poudarjeno, da ob praznovanju 90. letnice rojstva tov. Tita obljublamo, da bomo ostali zvesti njegovemu izročilu in nadaljevali njegovo pot, ki je edina prava pot, da bomo širili bratstvo in edinstvo vseh narodov in narodnosti, da se bomo zavzemali za našo socialistično, neuvrščeno politiko in da se bomo zoperstavili neprijatelju, ki bi nam hotel te pridobitve odvzeti.

Štafetno palico so mladinci ponesli skozi šivalnico, krojilnico, mehanično delavnico, skladišče surovin in gotovih izdelkov, do mostu čez Savinjo, kjer so jo predali v roke Glinovim mladincem.

x x x

V mesecu mladosti je Center za mladinske delovne akcije pri OK ZSMS Mozirje organiziral delovno akcijo v Robanovem kotu. Dokončno je bilo treba dograditi partizansko bolnišnico in spominsko obeležje.

Iz OO ZSMS Elkroj se je delovne akcije udeležila Antinac Ljubca.

OO ZSMS Elkroj

SINDIKALNI IZLET

Konferenca OO ZS Elkroj je tudi letos organizirala sindikalni izlet. Imeli smo tri možnosti, odločili smo se za dve in sicer za dvodnevni izlet v Italijo in enodnevni izlet v Varaždin in Zagreb. Odziv je bil velik, tako da sta v obe smeri peljala po dva avtobusa. Na pot smo odšli v soboto, 22. maja. ja.

DVODNEVNI IZLET V ITALIJO

Kot v otroških letih smo se nemirno premetavali po postelji in čakali na brnenje budilke, ko se bomo končno lahko odpravili na pot.

Relacija Gorica – Ravenna – Rimini – San Marino je vsekakor pot, ki si jo je vredno ogledati. Zlasti še, ker se pogoji gospodarjenja zaostrejujejo in vprašanje je, kako dolgo si bomo še lahko ogledovali tujino. Zato je kazalo izkoristiti ta dvodnevni izlet.

PREDSTAVITEV RAZLIČNIH TIPOV
HLAČ (ELKROJEVIH IN TUDI NE)
PRED DANTEJEVIM GROBOM V RA-
VENNI

Bilo nas je dva polna avtobusa. V Ljubljani smo dobili vodiča, ki sta nam vso pot približevala značilnosti, zgodovino in lepote pokrajine po kateri smo se vozili. Prvi postanek je bil pri menjalnici takoj za mejo, potem, ko smo tja prispeli po polurnem čakanju (ob praznem prehodu) na novem mejnem prehodu Vertobji, kjer smo zamenjali „milijone“ din, ki smo jih imeli s seboj, v lire. V Gorici smo se ustavili za slabi dve uri (ki sta se potem zaradi zamudnikov podaljšali v skoraj tri), da bi opravili „pomembnejše“ nakupe. Komaj smo se po brezupnem tekanju po trgovinah uspeli zbrati v avtobusu, da bi nadaljevali pot proti jugu. Imeli smo tako že uro in pol zamude. Vročina v avtobusu nas je ubijala, vendar smo ostali pozorni besedam vodiča, ki nam je slikovito prikazoval življenje in predvsem zgodovino ljudi, ki živijo tod.

Vozili smo se po pokrajini, kjer živijo Slovenci. Etnična meja Slovencev je reka Soča in se z leti ni spremenila, kar kaže na zavednost in pripadnost zamejskih Slovencev matičnemu narodu. Onstran Soče živijo Furlanci, ki se kot narod prebujajo šele sedaj, kljub temu, da je bilo prebujanje naroda značilno že za prejšnje stoletje. Furlanci se od Italijanov razlikujejo po tem, da so precej višji od njih ter svetle polti in las, medtem, ko so Italijani temni in majhni. Poleg tega Furlanci zelo skrbijo za čistočo, ki

proti jugu, v italijanskih naseljih, popušča. Prvo, kar nas je prevzelo, ko smo stopili čez mejo, poleg mogočne avtoceste, so bila velika, do zadnje pedi zemlje obdelana in namočena polja. Poleg velikih nasadov vinske trte smo se vozili ob poljih, posejanih z najrazličnejšimi kulturami. Zato nas ni več presenečalo, kako lahko Italija sama prehrani vseh 60 milijonov prebivalcev, brez uvoza hrane. Italija ima poleg kmetijstva zelo razvito industrijo in turizem. Vsako mesto z več kot 50.000 prebivalci je z ostalo Italijo povezano z avtocesto. Pot nas je vodila po avtocesti mimo Benetk in že takrat smo si zaželeli, da bi si jih поблиže ogledali, čeprav to ni bilo v načrtu izleta. Peljali smo se po Padski nižini, preko številnih rokavov največje Italijanske reke Pad. Skrenili smo z avtoceste in nadaljevali pot po „adriatički“ mimo številnih nasadov visokih borovcev in topolov. Jadransko morje, ki se umika proti vzhodu, proti naši državi, je pustilo za sabo številna močvirja, na levi in desni strani ceste, ki so nas spominjala na morje. Vozili smo se skoraj ves čas po nasisu. Med potjo smo se prvikrat ustavili zaradi žeje – in posledic gašenja žeje – tako, da smo prišli v Ravenna dokaj pozno, kar se nam je kasneje maščevalo.

POGLED NA PROČELJE CERKVE SV.
MARKA V BENETKAH, KI SE LESKEČE
V ZLATU

Ravenna, staro mesto s preko 135.000 prebivalci, mesto, ki hrani v sebi številne spomenike, rimsko in bizantinsko arhitekturo iz 5. in 6. sto-

letja našega štetja. Ogledali smo si cerkev sv. Petra iz 5. in 6. stoletja našega štetja, z mogočnimi sarkofagi v spomin velikim škofom in za-sluznikom za to cerkev. Posebno po-zornost je vzbudil v nas Dantejev grob, na katerega so Ravennčani zelo ponosni. Dante Alighieri (1265–1321) je bil največji italijanski pes-

na svetu in je pod italijansko za-ščito. Republika meri 61 km² in šteje okrog 19.000 prebivalcev. Le-ži na gori Monte Titano, okrog treh trdnjav, ki so tudi simbol republike. Prvo, kar smo opazili, ko smo pre-stopili mejo, ki je le simbolična, so bile zelo strnjene hiše. V San Mari-nu živi namreč kar 300 prebivalcev

z najrazličnejšimi predmeti, predvsem spominki, take ali drugačne kvalitete. Najbolj nas je presenetila pestra po-nudba najrazličnejših odličnih liker-skih vin, ki jih lahko „probaš“ kar na ulici. Res enkratna podoba, ki se lepo zliva z bogato zapuščino bogate zgodovine. Ogledali smo si vladno pa-lačo s čudovitimi freskami, katedra-lo, nato pa smo si pobliže ogledali prvo trdnjavo. Kar strah nas je bilo, ko smo gledali preko mogočnih zi-dov v smrtonosni prepad pod stol-pom. Odtod je lep razgled na repu-bliko in bližnje italijanske kraje. Ogle-dali smo si tudi muzej orožja. San Marinčani so se znali boriti za svojo neodvisnost, medtem ko v vojno niso nikdar stopili. Skoraj vedno jih je vzela pod svoje okrilje republika Vatikan. Državljeni imajo svojo regi-stracijo avtomobilov, medtem, ko so se odpovedali svojemu denarju. Zna-čilno za to državo je tudi to, da tujec državljanstva tu ne more dobi-ti. Prebivalke republike se lahko mo-žijo samo s prebivalci te republike, medtem ko se moški lahko ženijo izjemoma tudi z Italijankami. Služe-nja vojaškega roka ni.

TRDNJAVA NA GORI MONTE TITANO, ZAHODNO POD NJO MESTO SAN MARINO

nik, doma iz Firenc, od koder pa je bil leta 1302 zaradi ukvarjanja s po-litiko dosmrtno izgnan. Leta 1316 je bil pomiloščen, vendar se ni hotel vrniti v Firence. Dante predstavlja sintezo in simbol celotne italijanske kulture 12. in 13. stoletja. Njegovo največje delo je Božanska komedija, v kateri omenja tudi naše narode. Dantejev grob si žele pridobiti Fi-renčani, vendar ga Ravennčani ne dajo iz svojega okrilja.

Zaradi zamude si na žalost nismo mogli ogledati še drugih pomnikov mogočne zgodovine, ker je bilo za-radi pozne ure že vse zaprto. Tako smo se odpeljali na pot dalje proti jugu. Vozili smo se mimo številnih turističnih naselij proti Riminiju, kjer smo prenočili. Rimini je mesto z okrog 120.000 prebivalci, znano pomorsko kopališče (preko 1000 hotelov) in пристanišče. Po izdatni večerji smo se odpravili na „pote-panje“ po razsvetljenih ulicah ob trgovinah, ki nudijo gostom s svojo pestro ponudbo prijetno razpolo-ženje. Ugodna sredozemska klima nas je zadržala v veselem razpolože-nju ob dobri kapljici in domači pe-smi na vrtu hotela pozno v noč.

Naslednje jutro smo se odpeljali proti cilju izleta)– republiki San Marino. Republika San Marino je najstarejša in najmanjša republika

na km², medtem ko jih v Italiji le 180. Za republiko je značilno razvi-to kmetijstvo, vinogradništvo, obrt, živilska, tekstilna in keramična in-dustrija. Zelo razvit pa je tudi turi-zem. V republiki je preko 4700 ho-telov. Mesto San Marino – glavno mesto republike, je mesto z okrog 5000 prebivalci. Nastalo je na zahod-ni strani gore Monte Titano pod trd-njavo. Strme, ozke ulice, ki so name-njene samo pešcem, so polne trgovin

Hitro, prehitro je minil čas, ki nam je bil na razpolago za ogled te ro-mantične dežele. Vrnili smo se na-zaj v Rimini, od tam pa smo se po kosilu vključili na mogočno avto-cesto, ki nas je vodila proti severu mimo velikih nasadov vinske trte in vzorno obdelanih velikih polj. Vozili smo se mimo Bologne („rde-čega mesta Italije“, s 500.000 pre-bivalci, pomembnega kulturnega in umetniškega središča, ki je tudi pomembno cestno vozlišče. Bolog-na ima tudi najstarejšo univerzo v

VOŽNJA PO KANALU GRANDE NAS JE NAVDUŠILA

SKUPINSKI POSNETEK PRED VLADNO PALAČO V SAN MARINU

Evropi, ustanovljeno leta 1119, sicer pa tudi zelo razvito industrijo), Padove (230.000 prebivalcev, staro mesto s sedmimi vrati, številnimi znamenitimi arhitektonskimi spomeniki, najstarejšim botaničnim vrtom v Evropi, knjižnicami, muzeji, umetniškimi galerijami, freskami iz 13. in 14. stoletja; zelo razvita industrija), do Benetk, enega najlepših, če ne najlepšega kraja na svetu.

Benetke, ki ležijo na 118 otočkih v laguni ob izlivu reke Brente, so s kopnim povezane z avtomobilsko cesto (veliki lagunski most) in železnico. Benetke so med sabo povezane s 170 kanali, po katerih se odvija promet z gondolami, čolni, ladjami. Nad kanali je 380 večjih in manj-

ših mostov. Največji kanal je Canal grande, po katerem smo se vozili tudi mi, in sicer od trga Palace di Roma, do trga Sv. Marka. Vožnja je bila res enkratno doživetje. Na obeh straneh kanala (voda je sicer umazana) se dvigajo mogočne zgradbe, pomembni arhitektonski in umetniški spomeniki. Posebno veličasten je trg Sv. Marka z doževno palačo, 99 m visokim zvonikom in cerkvijo Sv. Marka, v kateri so združene značilnosti vseh svetovnih kultur.

Vsaka ladja, ki je krenila iz Benetk, je morala pripeljati nazaj nekaj za to mogočno cerkev. Ozke ulice s številnimi majhnimi, vendar okusno in dobro založenimi trgovinami prevzamejo še tako zahtevnega obisko-

valca. Predvsem nudijo Benetke pestro izbiro stekla (posebno znano je steklo z otoka Murano), čipk, izdelkov iz zlata, srebra in usnja. Turistična ponudba je tu enkratna. Benetke so znane tudi po številnih lepih plažah, zlasti na otoku Lido, kjer je tudi letališče.

Kljub temu, da smo bili utrujeni od naporne vožnje, nismo skrivali navdušenja nad lepoto tega kraja in žal nam je bilo, da nismo imeli časa (pa tudi ne denarja), da bi si ogledali še preostale značilnosti kraja, ki pa jih ni malo.

Pot smo nadaljevali proti severu, do mejnega prehoda v Rožni dolini, kjer so nas cariniki „pretresli“, vendar razen steklenic s pijačo, ki smo jih nabavili v San Marinu in nekaj drugih „malenkosti“, predvsem spominkov, niso našli ničesar. Utrujeni, vendar polni prijetnih občutkov in spoznanj smo se v zgodnjih jutranjih urah vrnili domov.

Vida Skok

ENODNEVNI IZLET V VARAŽDIN IN ZAGREB

Bila sem med tistimi, ki so se odločili za enodnevni izlet. Ob 6. zjutraj smo dobre volje in nasmejanih obrazov krenili izpred Elkraja proti Mozirju. Tu nas je počakalo še nekaj naših sodelavcev in vodička. Obetal se nam je lep dan, bile smo dobre volje in po avtobusih se je razlegala vesela domača pesem.

Pot nas je vodila preko Celja, Zidnega mostu do Sevnice. Tu smo si ogledali tovarno Lisca, kjer delajo predvsem žensko konfekcijo. Ogled tovarne je bil zanimiv, saj v njej tudi šivajo, kot pri nas, vendar pa se delo, kot tudi tehnologija dela močno razlikuje od proizvodnje hlač. Nadaljevali smo pot proti Zagrebu. Ni nam manjkalo dobre volje, saj so se po avtobusu „sprehajale“ polne steklenice različnih pijač. Naredil si požirek in ponudil naprej sosedu. Kar hitro nam je minila pot do Zagreba. Šli smo si ogledat živalski vrt, tu pa nas je ujel dež, tako, da smo bili mokri še zunaj, ne samo znotraj. V živalskem vrtu so se nam zdele najbolj zanimive kače in opice – majmuni.

Od tu nas je vodila pot proti Varaždinu, kjer smo kosili. V hotelu Bistra so nam lepo postregli z dobrim kosilom, na katerega res nismo imeli

pripomb. Med programiranim počitkom smo si ogledali spominski park, ki je eden najlepših v Jugoslaviji. Bili smo navdušeni. Dan se je že prevesil v drugo polovico, ko smo se pričeli vračati proti domu. Ustavili smo se še v Lepoglavi, kjer smo si v osnovni šoli „Moša Pijade“ ogledali muzej NOB. Tu so ohranjene fotografije tov. Moša Pijade in tov. Tita iz časov, ko sta bila zapornika v Lepoglavi.

Nadaljevali smo pot proti domu. Zadnji postanek je bil na avtocesti v motelu Petrol, kjer smo večerjali. Večerja je bila dobra, pogrešali pa smo glasbo. Kljub temu smo bili zadovoljni. Z nami so bili tudi naši bivši sodelavci, ki so zdaj v pokoju. Upam, da so bili zadovoljni in da se bodo naših izletov še udeleževali.

Tako nam je potekal enodnevni iz-

let, na katerem smo vsaj za en dan pozabili na težave, ki se pojavljajo na delovnih mestih in tudi doma.

Upam in želim, da to ne bi bil naš zadnji izlet in da se bomo še kdaj skupaj popeljali po naši domovini in si ogledali njene zanimivosti in lepote, na katere včasih kar pozabljam.

Poldica Čopar

FOTOGRAFIRAJMO, SNEMAJMO FOTOAPARATI

Dopust se bliža, mnogi boste odšli na morje ali na kakšno drugo potovanje. Vsak si želi, da bi z dopusta prinesel ne samo ugodno počutje, temveč, da bi nepozabne trenutke za vedno ohranil v lepem spominu. Zato pa je potrebno imeti s seboj dober fotoaparat ali filmsko kamero, da „ovekovečimo“ nepozabne trenutke z dopusta.

Ker je danes na kupe aparatov — dobrih in slabih — dragih in pocenih, sem se odločil, da vam pomagam pri izbiri.

Poznamo več vrst aparatov, za različne velikosti filmov:

Nezahtevnim amaterjem so namenjeni POCKET aparati, ki so se pojavili šele v zadnjih letih. Ti aparati so zelo praktični, zavzamejo zelo malo prostora, ker ga lahko damo v žep. Osvetljevanje in naravnavanje občutljivosti je avtomatsko — elektronsko. Optika ima ostrino naravnano od 1,5 m dalje do neskončnosti. Ti aparati imajo še to prednost, da imajo vgrajeno še bliskovico (fleš). Aparat je prilagojen za kasete na 16 mm film. Kasete so napravljene tako, da se ne moreš zmotiti, kadar jih vlašaš v aparat. Slike so kvalitetne za tako malo površino filma. Filmi imajo oznako 110. Cene aparata se gibljejo od 2000 do 6000 din. Priporočam KODAK AGFA MINOLTA. (SLIKA POCKET—I)

INSTAMATIK aparati so popolnoma enaki Pocketu samo, da imajo kasete na 35 mm film, fleš je treba kupiti posebej. Pri tem je nerodno to, da so slike kar kvalitetne, le da so kvadratnega formata namesto pravokotnega.

Filmi imajo oznako 126. Cene aparatov se gibljejo od 1500 do 3500 din. Priporočam KODAK AGFA. (SLIKA INSTAMATIK II.).

KODAK
INSTAMATIC 177-X Camera

INSTANT aparati so aparati s takojšnjo sliko. To so aparati, ki imajo namesto filma kaseto z desetimi fotografskimi lističi, ki v sebi nosijo miniaturni laboratorij. Ko sprožimo, iz aparata „prileze“ list, na katerem se še po nekaj sekundah da razbrati

rahele obrise tega, kar smo slikali, razvitje v popolno sliko pa traja približno petnajst minut. Tako dolgo moramo pustiti sliko na svetlem prostoru. Ravnanje s tem aparatom je zelo enostavno. Aparat ima avtomatsko osvetlitev ter avtomatsko ostrenje objektiva. Tu prevladujeta v svetu samo dve trdki: POLAROID in KODAK. Polaroid ima odlične aparate, Kodak pa boljše filme. Nikakor pa ni uporabna kodakova kasete v polaroidovem aparatu. Zato je Kodak po mnenju strokovnjakov boljši. Kodak ima več vrst tipov, vse dobre. Cene teh aparatov so od 2000 do 8000 din. (SLIKA INSTANT III.)

Aparati na LEICA film format 35 mm so po celem svetu najbolj razširjeni, tu je razpon aparatov ogromen, Cene aparatov se gibljejo od 500 do 50.000 din. Lahko jih postavimo v tri vrste: za nezahtevne amaterje, amaterje ljubitelje in profesionalce. Za nezahtevne amaterje so ti aparati seveda veliko kvalitetnej-

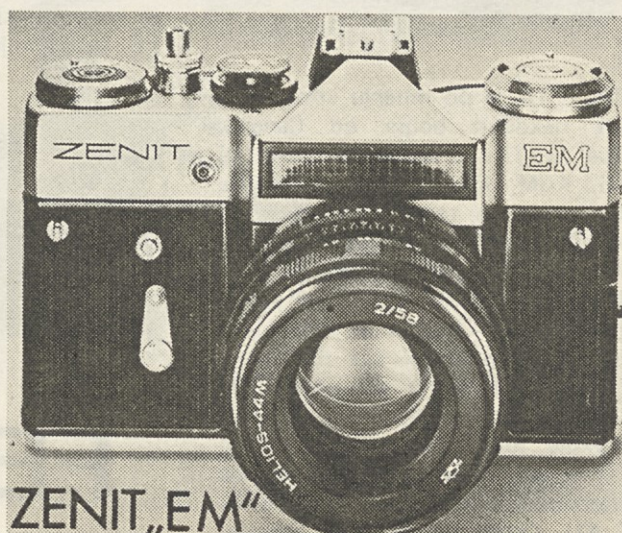
ši, kot aparati POCKET, INSTA-MATIK, INSTANT. Ti aparati imajo skoraj vsi vgrajeno elektroniko za določanje svetlobe, občutljivosti filma, nekateri imajo vgrajeno tudi bliskovico, novejši tipi pa imajo tudi AVTOFOKUS (avtomatsko uravnavanje ostrine). Pri teh aparatih je potrebna samo ena spretnost, to je pravilno vlaganje filma. Pri vlaganju filma moramo biti zelo natančni, da ga ne bi vložili površno, ker bi ga lahko vložili mimo zobatega kolesca, ali ga preslabo navili na navijalni kolutič. V takih primerih bi slikali v prazno. Ko film poslikamo, moramo paziti, da takoj ne odpremo aparata, ker bi s tem osvetlili film in ves trud bi bil zaman. Ko čutimo, da film ne gre več naprej, (to vidimo tudi na števcu s posnetki) pritisnemo na mali gumbek na spodnjem delu aparata, da sprostimo zobato kolesce in začnemo film obratno navijati nazaj v kaseto. Da je film previt, čutimo v prstih, ko gre zelo narahlo. Šele takrat lahko aparat odpremo. To pravilo velja za vse nadalje predstavljene aparate. Izbira aparatov je bogata. Priporočal bi MINOLTA, CANON, YASHICA, ROLLEY, OLYMPUS, KODAK in AGFA. Cene teh aparatov se gibljejo od 4000 do 8000 din. Opozoril pa bi, da se pri nas dobi ruski aparat Smena za komaj 500 din. Slike so enako kvalitetne kot pri ostalih aparatih te vrste. Nerodnost je le v tem, da nima Smena nobene avtomatike, to se pravi, da ima le oznake sonce ☀, oblačno ☁, luč A. Metre pa naravnavamo po občutku. (SLIKA MINOLTA M, IV.).

Tu se poglavje o najenostavnejših aparatih konča, imenujemo jih tudi TROTELJ kamere – zaničljiv izraz, kvaliteta dobra.

Za amaterje ljubitelje je izbira aparatov ogromna. Začel bi pri ruskih aparatih KIJEV SM 8, ZORKI in ZENIT. Kijev SM 8 z Jupiterjevim objektivom je najboljši ruski aparat, slike so izredno ostre in kvalitetne. Aparat nima nobene avtomatike, vse naravnavamo po občutku. Cena do 3500 din. Zorki je podoben Kijevu, vendar slabših kvalitet. Zenit je zelo dober aparat, je zrcalni aparat (to pomeni, da preko prenosa zrcala v njegovi prizmi gledamo skozi objektiv. Vsi aparati o katerih sem pisal doslej, niso zrcalni, to pomeni, da imajo nad ali pod objektivom posebno okence, skozi katerega gledamo, kadar iščemo objekt za slikanje). Zenit ima na izbiro tudi dodatne objektivne. Ima vgrajen svetlomer. (Cena okoli 5000 din).

Veliko boljši aparati od ruskih so PRAKTIKE – (SLIKA ZENIT V.) – vzhodnonemški. To so pri nas najbolj razširjeni aparati, samo, da so jim v zadnjem času pri nas cene močno poskočile. Vse praktike novejših tipov imajo vgrajene svetlomere, najnovejši pa celo časovno avtomatiko, to se pravi, da aparat izbere sam ustrezen čas, glede na dnevno svetlobo in odprtino v zaslonki.

Vse praktike imajo menjalne objektivne. Slike sodijo že v vrhni razred kvalitete. Pri nas se dobi tip MVC za okoli 9000 din, EE2 s časovno avtomatiko za okoli 14000 din, tip ME 200 pa se še ni pojavil pri nas. Pri nas boljših aparatov od Praktik ni, razen v redkih primerih. (SLIKA EE "VI.).

V svetovni fotoindustriji danes prevladujejo japonski aparati: CANON, MINOLTA, ASAHI PENTAX, MAMIJA, YASHICA, KONICA, OLYMPUS ter nemški LEICA in CONTAX.

CANON je izredno popularna tvrdka. Ima izredno bogato izbiro aparatov in objektivov. Tip AE-1 je svetovni rekorder, po številu prodanih komadov, saj so ga prodali čez sto milijonov izvodov. Aparat je „blenda“ avtomatik (zaslonka v objektivu se odpira avtomatično.) Toda tega je že izpodrinil njegov novejši brat AE-1 SUPER. Obstojajo še tipi AT-1, AV-1, prvi je brez avtomatike, drugi pa ima samo časovno avtomatiko. AV-1 se da včasih dobiti tudi pri nas. Cena preko 18000 din. Tip A-1 ima obojno avtomatiko, povrh pa še ročno naravnavanje. Pri tem aparatu so prvič uporabili QUARZ DIGITAL sistem (to pomeni, da se v iskalu namesto kazalcev ali opozorilnih lučk pojavijo številke, kot pri žepnih računalnikih).

Številke kažejo čas, zaslonko, občutljivost, ter opozarjajo ali je preveč ali premalo svetlobe za slikanje. Tip F-1 je namenjen profesionalcem. Canon ima pri nas to prednost, da razpolaga Avtotehna Ljubljana s servisom. (SLIKA CANON AE-1, št. VII).

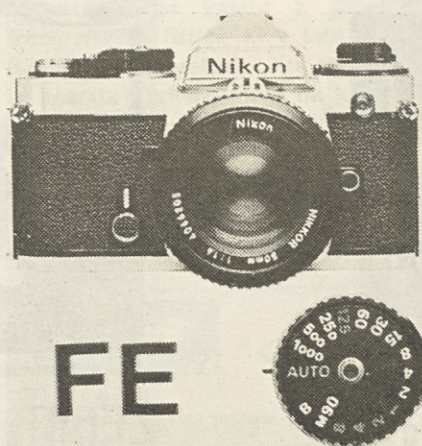

MINOLTA je po mnenju strokovnjakov nekoliko boljša od Canona. Tipe Sr TB so zamenjali novi tipi XG, XGM, XD. O kvaliteti Minolte XG se lahko sami prepričate. Vse najbolj ostre slike v našem Kroju so slikane z njim. Ima časovno avtomatiko s korekturami + - 2 (vsi aparati s časovno avtomatiko imajo korekture ali poprave, ker tudi avtomatika nima vedno vse prav). Ima tudi ročno nastavljanje. Minolta odlikuje tudi odličen objektiv. Tip XD je isti, samo da ima še blenda avtomatiko. (SLIKA MINOLTA X 41). Ostale tvrdke Asahi Pentax,

Olympus, Konica ter nemške Leica in Contax imajo vsaka veliko tipov, istih kvalitet kot Canon in Minolta. Če bi hoteli vse naštevati z karakteristikami vsakega aparata, bi bil cel časopis Kroj premajhen, zato vam bom predstavil samo še tvrdko NIKON, ki je največje ime fotoindustrije v svetu.

NIKON je v glavnem namenjen le profesionalcem, vsak amater pa je zelo srečen, če mu uspe dobiti ta aparat. Za amaterje je tvrdka namenila tri tipe EM, FM, FE, ki so profesionalnega značaja. Tip EM ima časovno avtomatiko. Odlikuje se po tem, da nas, če smo napačno naravnali zaslonko in je v aparatu preveč svetlobe, opozori zvočni signal — aparat začne piskati. Od ročne nastavitve ima samo M90, ta deluje tudi takrat, če nam v aparatu odpovedo baterije. Največja zanimivost tega aparata je objektiv, ki je brušen tako, da je za polovico tanjši od vseh ostalih normalnih objektivov. Aparat ima izredno lep črn desing. Tip FM je blenda avtomatik. Ima vgrajene GAF diode — največji dosežek fotoindustrije (GAF to so galij, arzen, fosfor, diode); imajo to lastnost, da reagirajo 1000-krat hitreje kot CdS celice, ki jih imajo ostali aparati npr. Minolta XG. Zato so posnetki najvišjih kvalitet. Tip FE je najboljši aparat na svetu za

amaterje. Ima časovno avtomatiko, ki jo urejujejo silicijeve diode, ima vgrajen tudi klasičen svetlometer in ročno nastavitev. Največja posebnost tega aparata je MEMORI LOCK sistem (slikanje s spominom!) SLIKA NIKON FE IX.

Tip F3 je daleč najboljši aparat na svetu, ki je namenjen le profesionalcem. Ima časovno avtomatiko, ročno nastavitev, večkratni MEMORI LOCK sistem, QUARZ DIGITAL sistem, menjavanje prizem in ogledal. Tovarna Nikon razpolaga s 65 vrstami različnih menjalnih objektivov od širokokotnih do teleobjektivov, macro objektivov in ZOOM objektivov (ZOOM objektiv so objektiv, s katerimi si lahko iz mesta objekt za slikanje približamo ali oddaljimo).

Toliko o aparatih. Vsak po svoje so kvalitetni, odvisno od cene. Povedal bi še, da imajo vsi današnji aparati možnost priključka za WINDER in motor. (Winder je nastavek, ki ga privijemo na spodnji del aparata, vsebuje manjši motorček, ki služi za avtomatski pomik filma naprej. Glej sliko Canon AE-1). Ko pritisnemo na sprožilec Winder ali motor, sama pomakneta film naprej. Če slikamo serijsko, lahko z winderjem slikamo do 2 sliki na sek., z motorjem pa 8 slik na sek. Te možnosti nimajo le ruski aparati in Praktike.

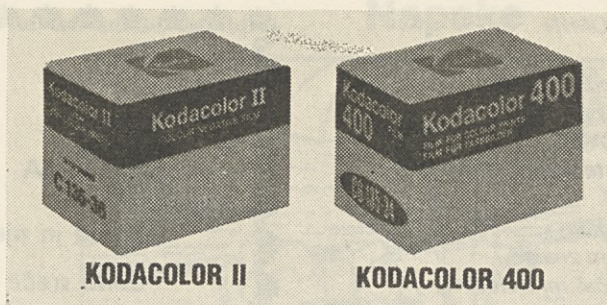

Na koncu samo še na kratko o filmih. Zelo važna je izbira filmov. Najbolj bi priporočal Kodak, ki ima najmočnejši monopol na svetu, samo, da jih je trenutno pri nas težko dobiti. Dober nadomestek Kodaka sta FUJI — japonski in AGFA — nemški, vsi ostali filmi pa so veliko slabši, kar se barvnih filmov tiče. Od črno belih filmov bi priporočal ORWO 22 DIN. (DIN, ASA, GOST to so oznake za občutljivosti filmov. DIN nemške, ASA ameriške in GOST ruske norme).

Barvni filmi imajo sledeče oznake: POCKET 110, INSTAMATIK 126,

INSTANT—Kodak in Polaroid imata vsak svojo kaseto, LEICA format 135. Ti filmi so na različno število posnetkov: 12, 24, in 36. (SLIKE FILMOV XI. XII. XIII.).

KODAK 110er-Filme

moramo paziti na ostrino. To pravilo velja za vse aparate, ki nimajo avtomatike. Obstojajo tudi filmi formatov 6x7, 6x6, 6x9, s kateri-

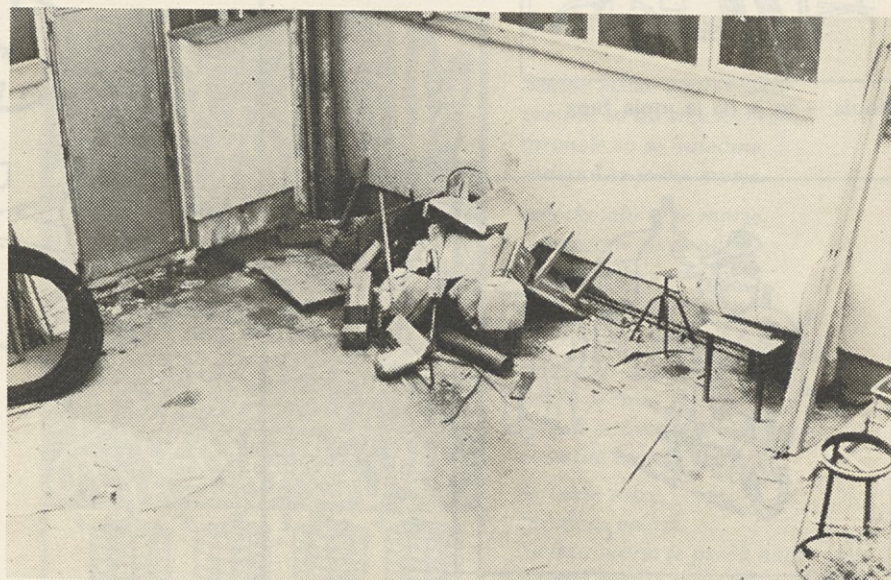
mi se ukvarjajo v glavnem profesionalci.

(Prihodnjič: filmske kamere)

NIKO

Toliko za danes. Želim vam lepe trenutke na dopustu ali potovanju, ter mnogo lepih posnetkov. Zapomni si samo to, da je univerzalni čas za slikanje 1/125 sek. Zaslona na objektivu pa mora biti naravna pri močnem soncu na 22 ali 16, pri normalnem soncu na 11, v svetli senci ali ob rahli oblačnosti na 8, v temni senci ali oblačnosti na 5,6, v slabem vremenu na 4, v izredno slabem vremenu z močno temnimi oblaki na 2,8 v mraku na 2. Pri tem

SO TUDI TAKI PRIZORI NA DVORIŠČIH LAHKO V PONOS NAŠEMU ELKROJU?

SAMO ŠE SPOMIN

Obhajajo črne me misli
ko gledam v tvoje oči,
moje srce trepeče,
resnice te krute verjeti noče.

Kaj ona ti je dala
kar jaz ti nisem znala?
Zakaj povzročaš mi bolečine,
saj moja bolezen zato ne mine.

Ko ljubil si me, gorelo je srce
a zdaj temne misli zagrinjajo me.
Zame ni več sonca, nihče ni kot ti,
ostaja le spomin na srečne dni.

Saša

ČESTITKA

Darinki in njenemu izvoljencu

obilo sreče in razumevanja na novi življenjski poti

sodelavci

HUMOR IN REBUSI

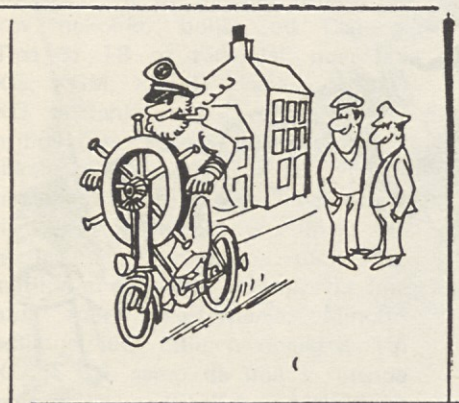
ZA KRATEK ČAS

Katera števila pridejo namesto
vprašajev?

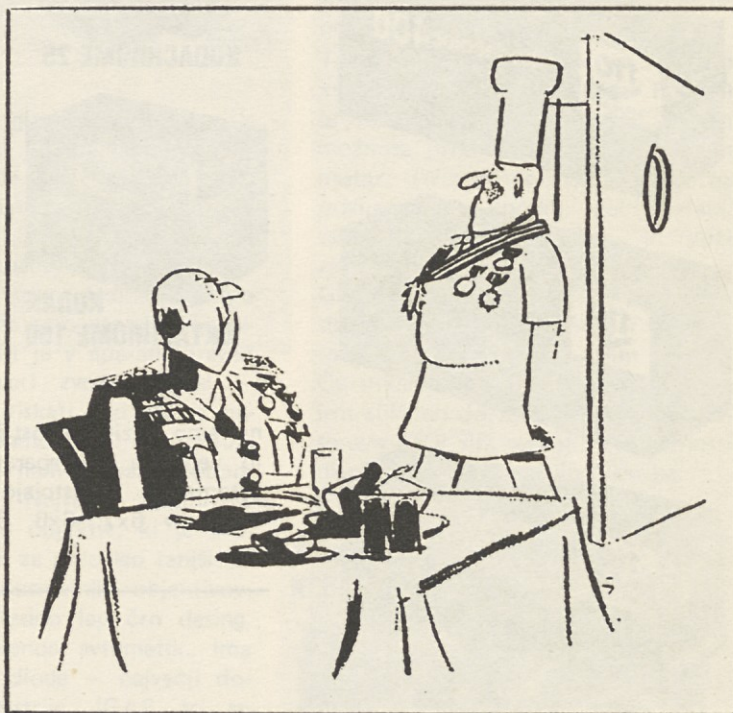
- a) 8, 26, 80, 242, ?
- b) 856, 745, 634, 523, ?
- c) 45, 89, 177, 353, ?

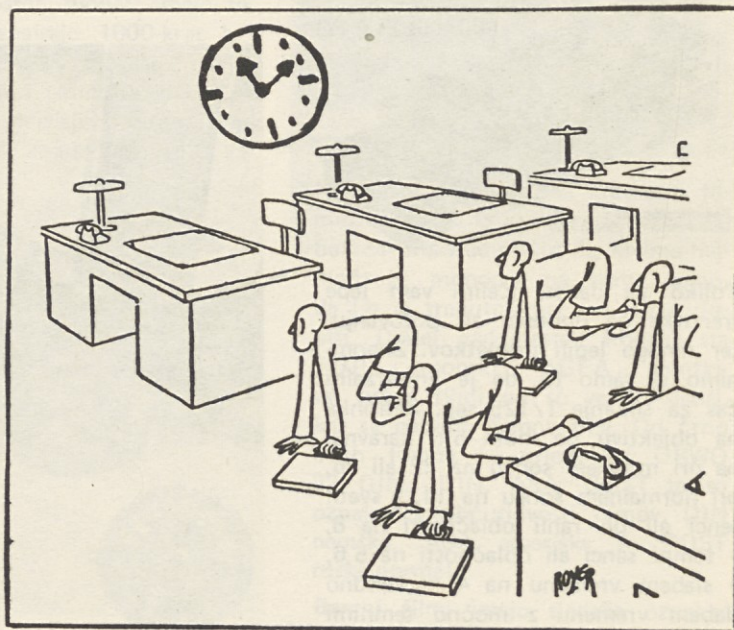
Hopla — to je pa ja moja žena

Lepi svet

Brez besed

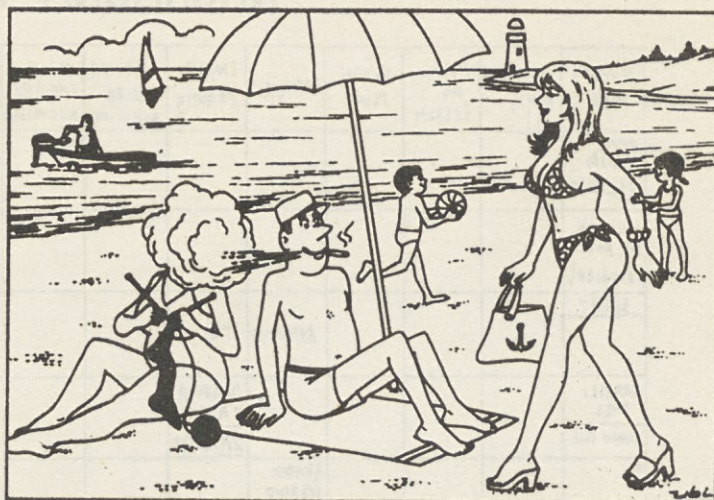

Pozor, pripravljeni . . .

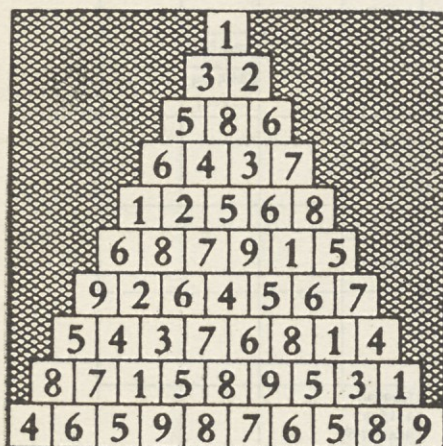

Ko sem rekla, da lahko napišem 360 znakov, sem mislila v eni uri.

Napake

Risar tega prizora je zagrešil deset napak. Jih najdete?

Piramida števil

Začnite z 1 na vrhu in pridite do ene od števil v temelju piramide tako, da boste iz vsake vodoravne vrste izbrali številko, ki se „drži“ prejšnje in da bo skupna vsota vseh števil 50.

Kaj se bo prikazalo?

Počrtnite samo dele sličice, označene s črno piko!

ZABOJI

Kateri zaboj se bo dvignil, ko bo delavec nekaj časa vlekel vrv?

ŽALOST

Skalne višine v noči tišine
prodrle so do srca mojega,
razvnele so se bolečine,
vzdignil se je val morja.

Zalesketalo se je morje,
zalesketale so se oči,
se vzdignilo je morje,
postale solzne so oči.

So treskali razburkani valovi
na obalo,
ječalo je srce,
v očeh je tisoč zvezd migljalo,
pozlatila luna je solze.

So tekle solze,
bučali so valovi.
Na dnu morja je pesek nemo stal,
a v dnu srca je ogenj plamenel.

Sonja

NAGRADNA KRIŽANKA

SESTAVIL NIKO	SMENOVOD KINJA A1	MESTO NA ČESKEM	VÄZEN PLIN	AMPER	LIVJSKA PRAVICA	JUDOVSKA OBLIKA NEMŠČINE	ZALIV ZNANJA NORVEŠKIN	PLUGI	AVSTRILA	ROMUN- SKA NIRALNIA	RASTLINA KI VSEBUJE KOKKIN		OKRASNE RASTLINE CVETICE	KNJIGA ZENIEMAN
PRVI VODJA ELKROJA												CAINER ANA		
												LITER		
LJUBLJAN- SKI NOČOH PRVULICAŠ									MAČASTI KRISTALI LUKA V IZRELU					
SPLAV					ROMUNIA	STANE						KILOLITER	UVAJANJE	
ARABSKI KNEZ					DRŽAVA V AZIJI	ZAPORNIK				HALA				
SINOVI SIN					AKADEM. SPORTNO DRUŽE			DVANAJSTA ČRKA HAROV ELA		PALATINZA	DEL OSLEKE			
ENAKI ČRKI			VRANJE			SAMO	... CE TUNG				ERMENC HARIJA NEMŠKI			STRAČILO V PROŠU
			RAZLIKA TEČAJNE VREDNOSTI				JELKA REGERČNIK							
FRANCIJA		UMETAKO- VA DELAV- NICA M. IME							FR. SLIKAR JAPONSKI FOTOAPAR NAŠA PISAVA					
VODJA GLED. PREDSTAVE								MIZARSKO LEPILO PREDAV. PATOLOGIJE					PRVA ČRKA ZNANI AM. SLAPOVI	
MUČITELJ						ČEŠKI TOVORNAR	EDGAR ALAN LOMEK VERA					STAR SLOVANJ		
PTIČ KI ME LETA				ATLAS								IZVOR		
				MOŠT V BENETKAH								ŠVEDSKA		
KUBA		ALMANCI PODOBJE ZNAKI								TAJSKA				
										KISIK				
KONJSKA SILA		SCHAUB LORENZ GRŠKI FILOZOF				ORGAN VIDA NIČ NULA					TOVARNA GOŠPOD. APARATOU NAŠPATNO OD JEMATI			
ZNANA VERDIJEVA OPERA					ZVMEK PAPIRJA IZBE					UMRLI AM. FILMSKI K. JAMES KRMILNA RASTLINA				
DAN V TEJNU	Š IME TALISMAN PIJAČA					SESTNAJSTO ŽUPANČIG			DOMAČ IZDEL ZA KMETE DEL ZVEZKA					MAČRT
						SAMOJSTAN V SEV. ITALI- JI VZHOD						ATELJEK PERCA SLOV. TEHNIK		
IGRA Z 2040								JUDOVSKO MOŠKO IME					LETO 809 AMON (EGIPT)	
LIUB POKOPALIS														
				POLMER		KISIK		ZBAJLJIVKA						
				TONGA		ROMUNIA		ALFA						
	DIJAŠKI DOM									KRAJ V SLOVENIJI				

V poštah za žrebanje pridejo samo tisti reševalci, ki bodo poleg pravilno rešene križanke pravilno rešili in oddali tudi „številčno uganko“ in „piramido“. Pravilne rešitve sprejemamo do petka, 30. julija.

Nagrade: 1. nagrada 500 din; 2. nagrada 300 din; 3. nagrada 100 din.

Celje - skladišče
D-Per

192/1982

1119821953,2